

Liite: Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 11.9.2025

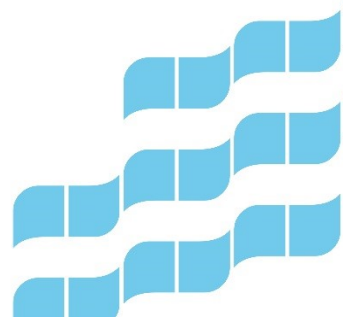
Vuoden 2026 talousarvioesityksen yhteydessä käsiteltävät kuntalaisaloitteet

Kirjaston uusi piste Tampereen keskustaan (TRE:4203/12.03.01/2025)

Koukkuniemen kirjaston säilyttäminen - vetoomus (TRE:4135/12.03.01/2025)

Yhdistyksien talo -hanke (TRE:4344/10.03.07/2025)

Ikäihmisten kädentaitotoiminnan jatkaminen Tampereen kaupungilla - vetoomus
(TRE:3064/05.01.00/2025)

Kirjaston uusi piste Tampereen keskusta (TRE:4203/12.03.01/2025)

Tampereen kaupungin kirjaamoon 2.8.2025 saapuneessa kuntalaisaloitteessa esitetään, että Tampereen kaupungin keskusta perustettaisiin uusi kirjaston toimipiste.

Kuntalaisaloitetta on perusteltu sillä, että keskustassa asuville ja siellä asioiville pääkirjasto Metso ja Sampolan kirjasto ovat suhteellisen kaukana. Aloitteessa todetaan, että ydinkeskustassa riittäisi pienempi asiointipiste, johon voisi palauttaa aineistoa ja noutaa varauksia. Aloitteessa ehdotetaan kirjaston sijoittamista Nuorten kulttuurikeskus Monitoimitalo 13 kiinteistöön, joka on helposti saavutettavissa julkisilla kulkuneuvoilla. Aloitteessa todetaan myös, että kyseinen sijainti toisi kirjat lähelle nuoria. Kuntalaisaloitteessa ehdotetaan lisäksi, että osana kirjastopisteen suunnittelua voitaisiin miettiä koko Tammerlammen turvallisuutta ja viihtyisyyttä esimerkiksi videokameravalvontaa lisäämällä.

Nykytilan kuvaus

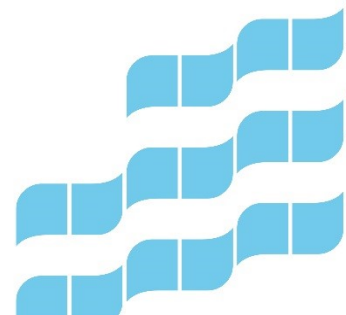
Tampereen kaupunginkirjastolla on tällä hetkellä pääkirjasto Metson lisäksi 14 lähikirjastoa eri puolilla kaupunkia.

Keskusta-alueella palvelevat pääkirjasto Metso ja Sampolan lähikirjasto. Ne ovat maantieteellisesti hyvin saavutettavissa kevyellä ja julkisella liikenteellä sekä autolla. Niiden saavutettavuusvyöhyke enintään 2 km päähän tieverkostoa käyttäen kattaa koko Tampereen keskusta-alueen. Saavutettavuusvyöhyke ulottuu Pyynikin ja Tahmelan välille lännessä ja Kalevan ja Hakametsän välille idässä ja kattaa koko Tampereen keskusta-alueen pohjois-eteläsuunnassa Armonkalliolta Hatanpään pohjoispuolelle.

Metsossa ja Sampolassa on laajat palveluaukiot, sekä monipuolinen palveluvalikoima. Toisaalta ajallinen saavutettavuus on omatoimiaukiolojen puuttumisen vuoksi muita kirjastoja suppeampi. Metso ja Sampola ovat auki arkisin klo 8/9–20 ja lauantaisin klo 9/10–16. Kesäisin Sampola ei ole auki lauantaina eikä Metso sunnuntaina. Omatoimikirjastoon verrattuna keskusta-alueen kirjastot eivät palvele varhaisaamuina, myöhäisiltoina eivätkä yhtä laajasti viikonloppuisin. Aloitteessa mainittu lainojen palauttaminen kirjastoon onnistuu jo nykyisellään vuorokauden ympäri palautusluukun kautta, mutta muut kirjaston palvelut, kuten lainaaminen ja varausten nouto eivät.

Kirjaston palveluverkkoselvityksessä 2019 yhtenä uusista avauksista vuoteen 2030 mennessä oli Asemakeskuskirjasto. Tampereen rautatieaseman ympäristöön rakentuu lähivuosina Asemakeskus, jonka kautta kulkevat lähi- ja kaukojunat, ratikka, kaukoliikenteen bussit ja lentokenttäyhteys. Vuonna 2019 esitettiin, että Asemakeskuksen kirjasto voisi sijaita pysyvässä kioskimaisessa toimipisteessä tai yllättää kävijät liikkuvana, virtuaalisena tai tilapäisenä pop-up-kirjastona. Kuntalaiset voisivat mm. ottaa elektronisia palveluja käyttöön tai lainata pienestä valikoidusta kokoelmasta, noutaa varauksia, palauttaa lainoja sekä käyttää tietokoneita ja tulostinta. Palveluverkkoselvityksen 2019 asukaskyselyssä Asemakeskuskirjasto oli halutuin uusi palvelu.

Kirjaston tilalle on olemassa varaus Asemakeskuksen suunnitelmassa. Toiveena on lasiseinäinen 100–200 m² laajuinen tila, jonka tulisi olla logistisesti keskeisellä paikalla, jotta siellä on helppo asioida nopeasti. Asemakeskuskirjasto voisi mahdollisesti toimia omatoimikirjastona, jossa on laajat aukioloajat varausten

noudolle ja palautuksille. Asemakaavaehdotus on tulossa nähtäville loppuvuodesta 2025. Kirjasto voisi avautua tämänhetkisten arvioiden mukaan aikaisintaan 2027.

Tampereen kaupunki päivittää talven 2025–2026 aikana varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukion sekä kulttuurin, kirjaston, liikunnan ja nuorison palveluverkkoselvitykset. Tavoitteena on luoda kokonaiskäsitys tulevien vuosien palvelutarpeista ja toimenpiteistä talonrakennus- ja investointisuunnitelman sekä pitkän aikavälin talousarvion pohjaksi. Suunnitelmat hyväksytään palveluista vastaavissa lautakunnissa ja yhteismitallinen osuus kaupunginhallituksessa. Tässä suunnitelmassa otetaan kantaa myös Asemakeskuskirjastoon.

Tammerinpuiston turvallisuudesta jätettiin valtuustoaloite 11.4.2022, ja se käsiteltiin kaupunginvaltuuston kokouksessa 24.10.2022. Aloitteessa ehdotettiin kameravalvonnan lisäämistä keskusta-alueella. Poliisin kanssa käytyjen keskusteluiden jälkeen Kyttälän alueelle on lisätty aloitteen mukaisesti yleisten alueiden valvontakameroita. Poliisi on kaupungin pyynnöstä lisännyt myös alueen valvontaa. Lisäksi Laikon alueen valaistusta ollaan parantamassa.

Esitetyt toimenpiteet

Keskusta-alueen asukkaita palvelevat hyvin saavutettavissa olevat Metso ja Sampola. Lisäksi alustavien suunnitelmien mukaan nykyisen rautatieaseman paikalle avataan uusi asemakeskuskirjasto, joka palvelisi jatkossa sekä ydinkeskustan asukkaita että kaupungissa muutoin liikkuvia ihmisiä. Uuden kirjaston perustaminen vaatii lisäksi tilan investoinnit ja käyttötalousmenoihin lisäyksen muun muassa uutta henkilöstöä varten.

Monitoimitalo 13 kiinteistössä ei ole tällä hetkellä tilaa kirjastolle. Tilojen käyttöaste on korkea, ja niitä ollaan alustavan suunnitelman mukaan avaamassa muille asiakasryhmille osana pormestariohjelmassa mainittua tamperelaisten olkkaritoimintaa. Nuorisopalvelut suhtautuvat ajatukseen kirjastosta osana nuorten kulttuurikeskusta kuitenkin hyvin positiivisesti, mutta tällä hetkellä tämä ei ole tilakapasiteetin puitteissa mahdollista.

Tammerinpuiston kamera- ja poliisivalvontaa on aiemman vuonna 2022 tehdyn valtuustoaloitteen jälkeen lisätty. Pormestarin nimeämä työryhmä on parhaillaan kokoamassa keskusta-alueen turvallisuuden tilannekuvaa tavoitteenaan laatia sen pohjalta konkreettisia kehittämissuhteita turvallisuustilanteen parantamiseksi. Ryhmässä on mukana kaupungin edustajien lisäksi Pirkanmaan hyvinvointialueen, poliisin, Tampere tunnetuksi ry:n ja Kumppanuustalo Arttelin edustajat.

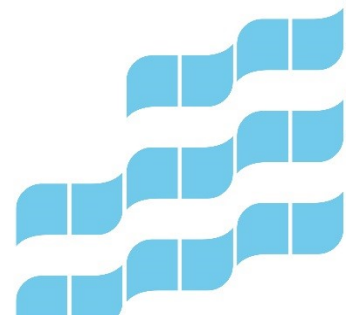
Vuoden 2026 talousarvioesityksessä ei ole varattu rahoitusta uuden kirjastopisteen mahdollisiin kustannuksiin.

Valmistelijat:

Kirjastopalvelujohtaja Niina Salmenkangas, puh. 040 800 4404, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Projektipäällikkö Mika Kulmala, puh. 050 382 6455, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Riskienhallinta- ja turvallisuusjohtaja Jouni Perttula, puh. 040 196 6512, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Kirjaamo

Lähettiläjä: tampereenpalvelupiste@tampere.fi
Lähetetty: maanantai, 4. elokuuta 2025 14:05
Vastaanottaja: Kirjaamo
Aihe: [#ID:AP-115077#] Tiedoksi / vastattavaksi yksikölle: Aloite: uusi kirjaston piste

Luokat: Musta luokka

Hei,

ohessa asiakkaan yhteydenotto tiedoksi / vastattavaksi.

Pidäthän viestin otsikossa tunnisteen [#ID:AP-115077#] kaikissa viesteissä ja vastauksissa, jotka käsittelevät tätä asiaa.

Ystävällisin terveisin,

Eveliina
Tampereen kaupunki
Tampereen palvelupiste
041 730 8168
www.tampere.fi
tampereenpalvelupiste@tampere.fi

Tampereen kaupungin rekisterien tietosuojaselosteet ja tietoa rekisteröidyn oikeuksista on luettavissa internet-sivuilla osoitteessa <https://www.tampere.fi/tietosuoja-ja-tiedonhallinta/tietosuojaselosteet>

Otsikko: Aloite: uusi kirjaston piste
Saapumisaika: 02.08.2025 12:28:01
Asiakkaan sähköpostiosoite: [REDACTED]
Asiakkaan puhelinnumero: (ei arvoa)
Alkuperäisen sähköpostin vastaanottajat: tampereenpalvelupiste@tampere.fi

Hei!

Haluaisin tehdä uuden aloitteen:
- Uusi kirjasto tai toimiston piste tai itsepalvelukirjasto Tampereen keskustaan.

Keskustan asukkaille ja siellä asioiville Metso ja Sampo ovat suhteellisen kaukana.

Parempaa saavutettavuutta varten keskustassa olisi hyvä olla oma kirjastonsa. Esim palautukset ja varausten noudot riittäisivät jo itsessään minimipalveluna. Itsellä jää monesti varaukset hakematta kun ei ehdi Metsolle missään välissä hakemaan.

Mielestäni sopiva paikka voisi olla esimerkiksi Nuorten Monitoimitalo 13 kyttälässä. Siellä on valmiiksi kaupungin palveluja, sijainti on keskeinen hyvien julkisten äärellä, ja lisäksi kirjat tulisivat näin myös lähemmäksi nuoria. Ja uskoisin että tilojakin riittäisi pienen kirjaston toimintaan.

Jos halutaan niin samalla voitaisiin miettiä Tammer-puiston ongelmien poistamista lisäämällä alueen viihyvyyttä ja turvallisuutta esim videovalvonnalla. Tässä olisi paikka elävöittää tämä vähäisesti hyödynnetty kulmaus kaupungista uudella tavalla.

Toivoisin että aloite otettaisiin käsittelyyn ja että voisi jotenkin seurata miten aloitteen käsittely etenee.

Kiitos ja terveisin,

Koukkuniemen kirjaston säilyttäminen – vetoomus (TRE:4135/12.03.01/2025)

Tampereen kaupungin kirjaamoon 25.7.2025 saapuneessa vetoomuksessa esitetään, että Koukkuniemen kirjastoa ei lakkauteta osana Tampereen kaupungin talouden tasapainotusohjelmaa, kuten kaupunginhallituksen 30.6.2025 kokouksen kehyspäättöksen liitteessä on esitetty.

Vetoomuksen ovat jättäneet Lapinniemen ja Käpylän asukasyhdistykset ja vetoomuksen oheen on liitetty verkkoadressi ja paperinen adressi, joihin on kerätty 970 nimeä. Vetoomuksessa todetaan, että alueen asukkaat ja Koukkuniemen vanhainkodin alueella asuvat ja työskentelevät henkilöt eivät hyväksy lähikirjaston lakkauttamista. Vetoomuksessa vedotaan yleisistä kirjastoista annetun lain 10 §:ään, jonka mukaan yleisen kirjaston tulee olla kaikkien käytettävissä ja saavutettavissa.

Kaupungin talouden tasapainottamisohjelmassa edellytettiin jokaiselta palveluryhmältä ja yksiköltä tuntuja säästöjä. Pienempien säästökohteiden lisäksi oli välttämätöntä tarkastella isompia palvelukokonaisuuksia ja myös kirjastoverkon supistamista. Kirjastoverkkoa ja sen vuokrasopimuksia tarkasteltaessa Koukkuniemen kirjasto oli ainut, jonka vuokrasopimus on mahdollista irtisanoa nopeallakin aikataululla. Koukkuniemen kirjaston vuosittaiset käyttökustannukset koostuvat pääasiassa vuokrasta (20 000 €) sekä ict-laitteiden vuokrasta ja siivouskustannuksista (5 000 €).

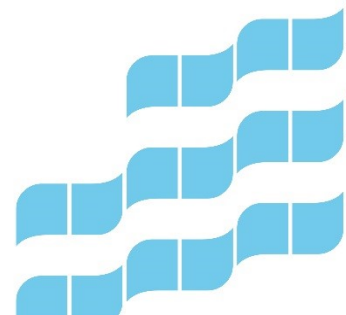
Koukkuniemen kirjasto sijaitsee Lapinniemessä. Alueella asuvien 1438 asukkaan lisäksi kirjastoa käyttävät myös Koukkuniemen työntekijät, sen asukkaat ja heidän omaisensa. Koukkuniemen kirjasto on neliöltään pienin (99 m²) Tampereen lähikirjasto, ja käyttöluvultaan toiseksi pienin ennen Terälahden kirjastoa. Vuonna 2024 Koukkuniemen kirjastosta tehtiin 14 600 ensilainaa ja siellä kävi 32 000 asiakasta. Alueen asukkaiden lähimmät kirjastot Koukkuniemen jälkeen ovat Sampola (2100 m) ja pääkirjasto Metso (2600 m).

Tampereen kaupungin pormestariohjelmaan on kirjattu, että kaupungin ”palveluiden tulee olla esteettömiä, turvallisia ja saavutettavia kaikille riippumatta yksilöllisistä ominaisuuksistamme, asuinpaikastamme tai tulotasostamme. Kirjastot, kulttuuriharrastukset ja liikuntapaikat ovat Tampereella lähellä. Lähikirjastojen toiminta turvataan ja omatoimiaikoja laajennetaan”.

Koukkuniemen kirjaston lakkauttaminen sisältyi kehysesityksen liitteenä esitetyn talouden tasapaino-ohjelman toimenpiteisiin, mutta säästöjen uudelleenarvioinnin jälkeen kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan vuoden 2026 talousarvioesityksessä on varattu rahoitus Koukkuniemen kirjaston säilyttämiseen.

Valmistelija:

Kirjastopalvelujohtaja Niina Salmenkangas, puh. 040 800 4404, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Lapin kaupunginosan omakotiyhdistys ry
Lapinniemi-seura ry

SAATE
25.7.2025

Tampereen kaupunki
Kirjaamo
(ja edelleen oheisen jakelun mukaan)

Arvoisat Tampereen kaupungin päättäjät ja viranhaltijat,

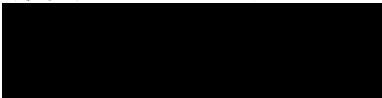
Aamulehti uutisoi 27.6.2025 pormestari Ilmari Nurmisen säästösuunnitelmista kaupungin talouden kohentamiseksi. Yksi sivistyspalvelujen palvelualueelle hahmotelluista säästökohteista oli Koukkuniemen kirjaston lakkauttaminen.

Koukkuniemen kirjaston lähialueiden eli Lapinniemen ja Lapin/Käpylän asukkaat ja Koukkuniemen vanhainkodin alueella asuvat ja työskentelevät henkilöt eivät hyväksy lähikirjaston lakkauttamista. Osoitukseksi tästä olemme keränneet verkkoadressiin ja paperisiin adresseihin yhteensä 970 nimeä vain muutaman viikon aikana kesellä kesälomakautta. Nimilistat on liitetty oheen (alkuperäiset paperiset osoitettuna pormestari Nurmiselle ja sähköiset kopiot muille vastaanottajille).

Yleisistä kirjastoista 29.12.2016 annetun lain nro 1492/2016 10 §:n mukaan ”yleisen kirjaston tulee olla kaikkien käytettävissä ja saavutettavissa”. Koukkuniemen kirjasto on sijainniltaan poikkeuksellinen Tampereen muihin kirjastoihin verrattuna: Kirjasto sijaitsee Koukkuniemen vanhainkodin alueella, ja kirjaston käyttäjiä ovatkin lähialueiden asukkaiden lisäksi myös sadat hoivapalvelujen piirissä asuvat ikäihmiset omaisineen. Alueen vanhusväestölle lähellä sijaitseva kirjastopalvelu on harvoja saavutettavissa olevia kulttuuripalveluja ja kirjaston sulkeminen vaarantaisi vakavasti mainitun säännöksen toteutumisen. Lisäksi kirjasto on osa pormestarin peräänkuuluttamaa ”matalan kynnyksen yhteisötilojen verkostoa” ja ”olkari” alueen asukkaille ja sen palvelujen käyttäjille vauvasta vaariin.

Jos Koukkuniemen kirjaston lakkauttamissuunnitelmissa edetään, edellytämme, että kaupunki järjestää asiasta varsinaisen kuulemisen yleisistä kirjastoista annetun lain 5 §:n mukaisesti. Toivomme kuitenkin, että kirjaston sulkemista vastustavan vetoomuksen saama selkeä kannatus saa pormestarin tai viimeistään säästöpäätöksiä tekevän kaupunginvaltuuston luopumaan tästä hankkeesta, jonka säästöpotentiaali, 25 000 euroa vuodessa (Kh 30.6.2025), vaikuttaa kirjaston lakkauttamisen aiheuttamiin haittoihin nähden vähäiseltä.

Ystävällisin terveisin

Sanna Karppinen
puheenjohtaja
Lapin kaupunginosan omakotiyhdistys ry

Martti Santasalo
puheenjohtaja
Lapinniemi-seura ry

JAKELU

Pormestari Ilmari Nurminen
Apulaispormestari Anne-Mari Jussila
Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Kalervo Kummola
Kaupunginhallituksen jäsenet
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan jäsenet
Sivistyspalvelut, johtaja Lauri Savisaari
Kulttuurijohtaja Sampo Terho
Kirjastopalvelujohtaja Niina Salmenkangas

Yhdistyksien talo -hanke (TRE:4344/10.03.07/2025)

Aloitteessa neljä suurinta Tampereella toimivaa eläkeläisjärjestöä esittävät, että kaupunki perustaisi yhdistysten yhteiskäyttöön tarkoitetun tilan, ”Yhdistysten talon”. Tilassa voisi järjestää ikäihmisille kerho-, harraste- ja kokoontumistoimintaa sekä tarjota yhteisöllisen kohtaamispaikan. Tilat voisivat iltaisin olla muiden yhdistysten ja yhteisöjen käytettävissä. Aloitteen perusteluissa korostetaan ikäihmisten omatoimisuuden tukemista, yksinäisyyden ehkäisyä sekä mahdollisuutta yhdistää hajallaan olevia toimintoja ja tiloja kustannustehokkaasti. Esitetty tila sisältäisi toimistoja, muunneltavia kerho- ja kokoustiloja sekä kahvila-/oleskelutiloja.

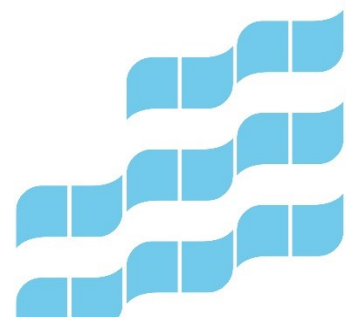
Ilmari Nurmisen pormestariohjelmassa linjataan ylisukupolvisten yhteisöllisten kokoontumistilojen perustamisesta eri puolille kaupunkia. Osana tätä työtä, kaupunki suunnittelee Monitoimitalo 13:sta (Satakunnankatu 13) alakerran kahvila- ja salitilojen luovuttamista yhteisöllistä toimintaa järjestävien yhdistysten käyttöön lautakunnan erikseen tekemällä avustuspäätöksellä. Lisäksi Pohjolan kädentaitopajojen toimintoja suunnitellaan siirrettäväksi saman rakennuksen ylempien kerrosten kädentaitotiloihin. Yhdessä nämä tilat muodostavat toiminnallisen ja yhteisöllisen matalankynnyksen tilakokonaisuuden. Avointen tilojen lisäksi talosta löytyy lukuisia edullisesti vuokrattavia kokoustiloja. Tampereen kaupungin sivistyspalvelujen edustajat tapasivat aloitteen jättäneet yhdistykset Monitoimitalo 13:ssa 26.8.2025. Tapaamisessa esiteltiin tiloja ja kerrottiin sen tarjoamista mahdollisuuksista.

Tampereen kaupunki ei ole varautunut talousarviossaan uusien tilojen vuokraamiseen tai rakentamiseen, joten aloitteen mukaista toimintaa voidaan järjestää vain palveluverkon olemassa olevissa vajaalla käytössä olevissa tiloissa. Monitoimitalo mahdollistaa paljon toimintoja kustannustehokkaasti. Toimistotiloja kohteesta ei voida järjestää. Kaupunki on valmis jatkamaan neuvotteluita aloitteen jättäneiden yhdistysten kanssa Monitoimitalo 13:sta tilojen käytöstä.

Tilojen käyttöön ottaminen on mahdollista vuoden 2026 talousarvion puitteissa, lukuun ottamatta erikseen ja myöhemmin suunniteltavan kahvilatoiminnan järjestämistä.

Valmistelija:

Suunnittelupäällikkö Jaakko Laurila, puh. 044 430 9014, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Yhdistyksen talohankkeen tarveselvitys

Hanke yhdistyksen yhteiskäytössä olevasta talosta syntyi neljän suurimman Tampereella toimivan eläkeläisjärjestön yhteisestä ajatuksesta. Tarkoitus on saada samanikäiset, samoilla huolenaiheilla ja samankaltaisilla tarpeilla olevat tamperelaiset toimimaan yhteistuumin, yhteisissä tiloissa. Viidennes Tampereen kaupungin asukkaista on yli 65 v, joten edustamme merkittävää joukkoa kuntalaisista.

Tässä hankkeessa Eläkeliitto, Eläkkeensaajat, Eläkeläiset ja Kansalliset seniorit ajavat yhteistä asiaa. Tavoitteena on, että Tampereella olisi yhteinen yhdistyksen tila, jossa päivisin voisivat kokoontua eläkeläisryhmät eri harrastusten ja yhteisten kohtaamisten äärellä. Iltaisin tiloja voisivat käyttää muut ryhmät; nuoriso-, harraste- tai järjestöryhmät. Hankkeen valmistelussa tilasta on käytetty nimeä `yhdistyksen talo`.

Edellä luetellut eläkeliitot esittävät yhdistyksen talohanketta kuntavaalien jälkeiseen Tampereen kaupungin pormestariohjelmaan.

Saavutettavissa olevat hyödyt

Ikäihmisten omatoimisuuden ylläpito, yksinäisyyden ja siitä aiheutuvien ongelmien ehkäisy on ensiarvoisen tärkeää. Yksinäisyys voi johtaa runsaaseen terveyspalveluiden käyttöön. Tätä voidaan ehkäistä lisäämällä mahdollisuuksia kohdata muita ikäihmisiä. Yhteinen talo mahdollistaisi ennaltaehkäisevän toiminnan, paikan tavata samanikäisiä ihmisiä, osallistua kerhoihin ja aktiviteetteihin tai vain kahvitella ja keskustella vertaisten kanssa.

Eläkeläisliittojen yhtenäisen näkemyksen mukaan tiloja tarvittaisiin kerho- sekä harrastetoimintoihin, kokouksiin ja jonkin verran toimistotyön tarpeisiin. Näkemys on, että toiminnot saataisiin sovitettu yhteen, jolloin tilojen käyttöaste nousee ja kustannukset voidaan jakaa nykyistä paremmin. Joustavasti muunneltavat tilat mahdollistaisivat erilaisten toimintojen järjestämisen hyvin suunnitellun aikataulutuksen mukaisesti. Tämä yhdistäisi hajallaan olevia toimintoja ja tiloja sekä vaikuttaisi järjestöjen kuluihin ja siihen tarvittavaan tukeen.

Kyseinen tila mahdollistaisi myös esimerkiksi nuorten ja ikäihmisten luontevan kohtaamisen esim. kokkauskerhojen kautta tai digipalveluiden antamisen sitä tarvitseville. Lisäksi on ideoitu muun muassa ”Omaisparkeista”, joka antaisi omaishoitajille mahdollisuuden lyhyisiin hengähdys- tai asiantuntijakokouksiin, joita ympärivuorokautinen huolehtijan ja hoivaajan jaksaminen edellyttää.

Tavoite on, että tiloissa voisi myös järjestää luento- ja keskustelutyyppisiä tilaisuuksia ikäihmisiä kiinnostavista aiheista esimerkiksi digihuijaukset, ikäihmisten ravitsemus, uniongelmat.

Eläkeläisjärjestöt toimivat pääsääntöisesti päiväaikaan ja esimerkiksi kokoustiloja voisi vuokrata iltaisin kokouspaikkaa vaille oleville yhdistyksille ja yhteisöille.

Liikuntatiloja ei tavoitella yhdistysten taloon, vaan kaupungissa olevia liikuntatiloja hyödynnetään liikuntakerhojen järjestämiseen, joita pidämme äärimmäisen tärkeänä omatoimisuuden, aivoterveyden ja kaatumisien ehkäisyn kannalta.

Talosta ei ole tehty tarkkaa toiminnallista suunnitelmaa. Mikäli hanke etenee ja pääsee pormestariohjelmaan, eläkeläisyhdistyksillä on valmius tuottaa tarvittava suunnitelma. Lisäksi on

valmius neuvotella hankkeesta tarkemmin Tampereen kaupungin tiloista ja järjestöyhteistyöstä vastaavien tahojen kanssa.

Tilatarpeita koskevat edellytykset

Tampereen kaupunki myönsi vuoden 2025 avustuksissa eläkeläisyhdistyksille erillisen avustuksen tilakustannuksiin. Tämä avustus voitaisiin osittain korvata antamalla korvauksetta tilat yhdistyksien toimintaan Yhdistysten talosta. Yhdistyksien vapaaehtoiset toimijat huolehtisivat päiväaikaisesta toiminnasta. Kaupungin tukea tarvittaisiin työntekijään, joka huolehtii muun muassa tilasta kokonaisuutena ja tilavarausten koordinoinnista mukaan lukien ilta-aikainen toiminta. Tämän tehtävän katsotaan kuuluvan Tampereen kaupungin vastuulle.

Tilan sijainnille on tärkeää, että se on julkisen liikenteen varrella ja, että se voi olla myös palvelubussiliikenteen saavutettavissa. Tilan on oltava esteetön.

Tilatarve käsittää muutaman toimiston, muunneltavan kerho/kokoustilan, keittiö-kahvittelutilan ja normaalit sosiaalityilat. Tarkempi tilaohjelma tuotetaan mahdollisen kohdetilan ja saatavilla olevien neliöiden selvittyä.

Hyvinvointialueen toiminnoista vapautuvista tiloista lienee olevan hyödynnettävissä tiloja tähänkin tarkoitukseen.

Yhdistyksien talo-hankkeen puolesta

Eläkeliiitto, Eläkeläiset, Eläkkeensaajat ja Tampereen kansalliset seniorit

Ikäihmisten kädentaitotoiminnan jatkaminen Tampereen kaupungilla

– vetoomus (TRE:3064/05.01.00/2025)

Tamperelaiset ikäihmisten kädentaitopajan käyttäjät esittävät vetoomuksessaan, että Tampereen kaupunki palauttaa ja turvaa ikäihmisille suunnatun kädentaitotoiminnan entisessä laajuudessaan. Perusteluissa korostetaan toiminnan merkitystä ikäihmisten toimintakyvyn ylläpitämisessä, yksinäisyyden ehkäisyssä sekä hyvinvoinnin edistämisessä. Aloitteessa tuodaan esiin aiempien palvelukeskusten pitkä historia ja laaja tarjonta sekä huoli nykyisen toiminnan supistumisesta ja ohjaajaresurssien puutteesta.

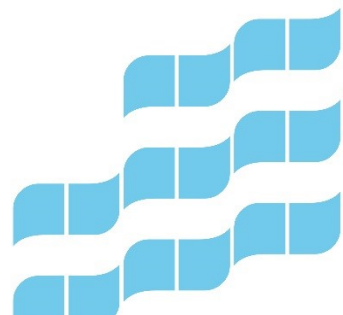
Kädentaitopajat siirtyivät hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä Pirkanmaan hyvinvointialueen järjestämisvastuulle. Hyvinvointialue on lakkauttanut pajoja osana palveluverkkomuutoksiaan. Ikäihmisten kädentaitotoimintaa järjestetään tällä hetkellä Pohjolan Lähitorin kädentaitotilassa yhteistyössä Kotilinnasäätiön, Pirkanmaan hyvinvointialueen ja Tampereen kaupungin kanssa vuoden 2025 loppuun saakka. Järjestely on väliaikainen, sillä tila on Pirkanmaan hyvinvointialueen tila, eikä Tampereen kaupunki ole varautunut tilan vuokrakustannuksiin talousarviossaan.

Väliaikaisen järjestelyn päätyttyä Tampereen kaupunki suunnittelee käynnistävänsä avoimen ikääntyneille suunnitellun kädentaitotoiminnan Monitoimitalo 13 kädentaitotiloissa osoitteessa Satakunnankatu 13. Suunnitelmissa on palkata tilaan ammattilaisohjaajat aloitteessakin mainitun kulttuuri- ja liikuntarahaston turvin. Kädentaitotilat voivat alustavan suunnitelman mukaan olla eläkeläisille suunnatun toiminnan käytössä maanantaista keskiviikkoon noin klo 8.30–13. Vaikka aikataulu supistuu nykyisestä, se tarjoaa toiminnalle turvaa, jatkuvuutta ja ammattilaisohjaajien läsnäolon. Monitoimitalon tilat ovat Pohjolankadun tiloja suuremmat ja mahdollistavat yhtäaikaisen suuremman osallistujajoukon.

Monitoimitalo 13:sta tiloissa on suunnitteilla järjestää jatkossa myös muita hyvinvointia ja osallisuutta tukevia toimintoja ikääntyneille yhteistyössä eläkeläisjärjestöjen kanssa. Rakennuksen alakerran tyhjiillään olevaan kahvila- ja salitilaan mahdollisesti sijoittuvat toiminnot tukevat kädentaitopajojen toimintaa ja luovat yhdessä monipuolisen kokonaisuuden.

Tuleva avoimen kädentaitopajan avaaminen Monitoimitalo 13:sta tiloihin on vain osa kaupungin laajaa ikääntyneille sopivaa kulttuuri- ja vapaa-ajan tarjontaa. Keskeisimpänä näistä on Tampereen seudun työväenopisto, jonka kädentaitojen kurssitarjonta on laaja - tarjolla on muun muassa neule- ja kädentaitokahviloita Sampolassa sekä lukuisia muita kursseja. Tampereen kirjastoissa järjestetään säännöllisesti erilaisia maksuttomia lukupiirejä, keskustelutilaisuuksia ja tietovisoja. Museoilla on yhteinen säännöllisesti kokoontuva senioriryhmä. Mikäli lähteminen kulttuurin pariin yksin tuntuu hankalalta, voi mukaansa kutsua vapaaehtoisen kulttuuriluotsin. Lisäksi Tampereen kaupungin avustamat järjestöt järjestävät erilaista yhteisöllistä matalankynnyksen toimintaa ja harrastuksia ympäri kaupunkia.

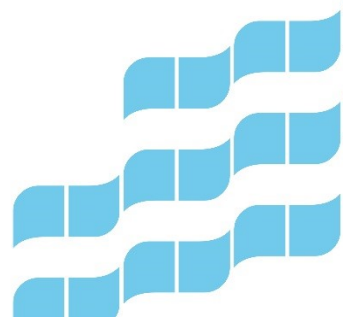
Edellä esitetyn perusteella esitetään, että kädentaitotoiminnan jatkuvuus turvataan siirtämällä toiminta vuoden 2026 alusta Monitoimitalo 13:een, palkkaamalla toimintaan ammattilaisohjaaja ja hyödyntämällä kulttuuri- ja liikuntarahaston varoja. Toiminnan aikataulu ja sisältö suunnitellaan yhteistyössä käyttäjien ja kumppaneiden kanssa. Ensimmäinen yhteinen tapaaminen järjestettiin kädentaitotiloissa tamperelaisten eläkeläisjärjestöjen ja aloitteen jättäneiden kanssa 26.8.2025.

Vuoden 2026 talousarvio mahdollistaa toiminnan siirtämisen ja kehittämisen. Toteutus edellyttää sisäisen vuokrauksen muutoksia ja kulttuuri- ja liikuntarahaston hyödyntämistä.

Valmistelija:

Suunnittelupäällikkö Jaakko Laurila, puh. 044 430 9014, etunimi.sukunimi@tampere.fi

VETOOMUS IKÄIHMISTEN KÄDENTAITOTOIMINNAN JATKAMISESTA TAMPEREEN KAUPUNGILLA

Ikäihmisten palvelut

Tampereen kaupunki on ennen soteuudistusta järjestänyt kaupungin ikäihmisille suunnattua toimintaa palvelukeskusten yhteydessä. Palvelukeskuksissa on järjestetty mm ruokailumahdollisuus, kuntosalitoimintaa, kädentaitojen ohjausta, kulttuuriohjelmaa ja kotona asuville päivätoimintaa. Soteuudistuksen myötä nämä palvelut siirtyivät Pirkanmaan hyvinvointialueelle vuoden 2023 alussa ja suurin osa niistä lakkautettiin vuoden 2024 aikana.

Kädentaitotoiminnan palvelun käyttäjät esittävät, että kädentaitopalvelut palautetaan entisessä laajuudessaan takaisin ikäihmisille Tampereen kaupungin toimesta järjestettyinä.

Perustelut:

1. Ikäihmisten määrä Tampereella

Tampereen väkimäärä on noin 260 000 asukasta, joista vajaa viidennes eli lähes 20 % (n 50 000 henkeä) on yli 65-vuotiaita. Tamperelaisten ikäihmisten määrä vastaisi hyvinkin jonkin toisen isohkon paikkakunnan koko asukasmäärää. Tämä joukko ei ole pelkästään menoerä vaan myös merkittävä veronmaksaja.

2. Palvelukeskusten palvelut

Tampereen kaupunki aloitti Pappilan palvelukeskuksessa monipuolisen vapaa-ajan toiminnan jo vuonna 1973. Pispan palvelukeskuksessa vastaava toiminta aloitettiin vuonna 1981 ja Tammelan palvelukeskuksessa vuonna 1995, josta toiminta siirtyi myöhemmin Pohjolan palvelukeskukseen. Lisäksi Lielahdessa oli vastaavaa toimintaa jonkin aikaa.

Nämä toiminnot lopetettiin Pirkanmaan hyvinvointialueen toimesta vuoden 2024 aikana. Pappilan toiminta kesti 51 vuotta, Pispan 43 vuotta ja Pohjolan 27 vuotta. Näin suuri yhtiäkinen yhteen väestönosaan kohdistuva palveluiden alasajo on Tampereen kaupungilla ennennäkemätöntä.

3. Kenen vastuulle ikäihmisten palveluiden järjestäminen kuuluu

Soteuudistusta tehtäessä siirrettiin ikäihmisten palvelutoimintaa kaupungin vastuulta sotealueelle. Kun sotealue säästösyistä luopui näiden palveluiden tuottamisesta, kaupunki puolestaan vetäytyi järjestämisvastuusta kokonaan. Oliko ajatuksena se, että ikäihmiset ikään kuin siirtyivät hyvinvointialueen asukkaiksi, jolloin kaupungilla ei enää ole tällaisia velvollisuuksia heitä kohtaan?

Ikäihmisten toimintakyvyn säilyttämiseen liittyvät palvelut maksavat tiemmä vähemmän kuin sairaanhoitopalvelut. Mikäli ikäihminen pystyy näiden palveluiden avulla vielä hetken pärjäämään kotioiloissa, sen ajattelisi olevan edullista koko yhteiskunnalle.

Ikäihmiset, vammaiset ja muut vastaavat ryhmät ovat aivan yhtä täysivaltaisia tamperelaisia kuin kaikki muutkin tämän kaupungin asukkaat. Hekin maksavat veronsa Tampereelle. Sen myötä myös heille kuuluvat kaupungin nimenomaan heille järjestämät palvelut niin kuin ne kuuluvat kaupungin muillekin asukasryhmille. Ikäihmiset ja vammaiset eivät ole Pirhan asukkaita vaan Tampereen kaupungin asukkaita.

4. Pohjolan kädentaitopajan toiminta

Alkuvuonna 2025 päätettiin Pohjolan kädentaitopajan toiminnan jatkamisesta kokeiluna kesäkuun loppuun saakka. Myöhemmin on tullut tieto, jonka mukaan toiminta jatkuu myös kesäkuun jälkeen.

Pohjolan kädentaitopaja toimii tällä hetkellä hyvin suppealla versiolla verrattuna aikaisempaan toimintatapaan. Olennainen ero on siinä, että vapaaehtoiset vastaavat paikan toiminnasta. Vapaaehtoiset, jotka kaikki ovat jo ikäihmisiä, hoitavat ovien avaamisen ja sulkemisen ja ovat paikalla koko aukioloajan. Palkatun ohjaajan palveluita on vain pari tuntia viikossa ja se ei riitä.

Paikalla tarvitaan kokoaikainen palkattu ohjaaja.

Satunnaisten kurssien järjestäminen ei korvaa kokoaikaisen ohjaajan tarvetta.

Pohjolassa on mahdollisuus käyttää ompelukoneita, työtilat ovat hyvät ja paikalle on helppo tulla. Toiminnasta ei ole ilmoitettu julkisesti ja silti väkeä on riittänyt. Kun tieto aukiolosta leviää, Pohjolan tilat eivät yksinään riitä.

5. Pispän kädentaitopaja

Pispän kädentaitopajan tarjonta oli huomattavan paljon laajempaa kuin mitä on Pohjolan yksikön toiminta. Pispassa oli käytettävissä erillinen puutyöverstas. Samoin savi- ja keramiikkatöille, posliininmaalaukselle ja sutikerholle eli maalauskerholle oli omat tilansa tarvittavine vesialtaineen ja polttouuneineen.

Kangaspuita varten oli käytettävissä oma valoisa ja riittävän tilava huoneensa, johon oli sijoitettuna myös korkea työpöytä kankaiden leikkaamista yms varten. Ompelukoneille ja saumurille oli myös hyvät, valoisat tilat.

Kädentaitojen harrastajat järjestivät Pispassa vuoden mittaan useita myyjäisiä, joista muodostui pitkäaikainen käytäntö.

Paikalla oli kokoaikainen palkattu kädentaito-ohjaaja. Hänellä oli oma ikkunallinen toimistotilansa muiden tilojen yhteydessä. Kädentaito-ohjaaja oli ammatillisesti monitaitoinen ja sosiaalisilta taidoiltaan korkeatasoinen ammattihenkilö, jonka irtisanominen oli suuri menetys Pispän kädentaitojen harrastajille.

Pispan sijainti oli länsitamperelaisille hyvä, mutta paikalle tuli väkeä myös eri puolilta kaupunkia, jolloin matka oli pitkä. Tämän vuoksi olisi hyvä, että Pisan ja Pohjolan lisäksi olisi Pisan tasoinen paikka tarjolla myös kaupungin itäpuolella.

Nuorisoa varten on perustettu kaupungin keskustaan Nuorten kulttuurikeskus Monitoimitalo 13. Siellä järjestetään nuorille paljon erilaista toimintaa, mm vastaavia kädentaitopajoja, joita ikäihmisille järjestettiin palvelukeskusten yhteydessä.

Tampereella tarvittaisiin myös senioreita varten jonkinlainen oma monitoimitaloversionsa.

6. Kulttuuria ovat myös ikäihmisten käsityöt

Museovirasto on vuonna 2017 määritellyt, että käsityökulttuuri on elävää ja hyväksi ihmisille. Käsityö on yksi Suomen suosituimmista harrastuksista ja vahvasti elävää kulttuuriperintöä. Käsityötä harrastavat kaikenikäiset, niin naiset kuin miehetkin. Käsityöstä saa myös moni yrittäjä elantonsa. Harrastus tekee hyvää myös ihmisten hyvinvoinnille.

Tämän kulttuurimuodon harrastajia on tässäkin kaupungissa paljon. Palvelukeskusten kädentaitotoiminnan lopettamispäätökset ovat olleet takaperoista kehitystä. Moni eläkkeelle jäänyt on ruvennut vasta kädentaitopajalla opettelemaan käsityöiden tekoa, esim sukkien kutomista. Tällainen mahdollisuus oppia ikäihmisenä uutta oli mitä parhainta ennaltaehkäisevää terveydenhoitoa.

7. Tampereen kaupungin talousarvio vuodelle 2025

Tampereen kaupungin vuoden 2025 talousarvion esittelyaineistossa mainitaan seuraavat ikäihmisiä koskevat asiat:

Ikäihmisten arjen ja aktiivisuuden tukeminen

- Uimahallimaksujen hinnoittelua jatketaan siten, että yli 65- vuotiaiden päiväaikojen (ma-pe klo 9-15) uintivuorot ovat maksuttomia ja kausirannekkeen käyttöä jatketaan. Senioreiden uintimäärät ovat yli tuplaantuneet vuonna 2024.
- Talousarviossa on osoitettu lisärahoitusta palveluliikenteen avustajapalveluihin.
- Kokoontumistilojen vuokria tuetaan eri puolilla kaupunkia.
- Hyvinvoinnin kehitysohjelmassa käynnistetään "Toimintakykyä ja osallisuutta ikäihmisille etsivällä kulttuurisella vanhustyöllä" – projekti.

Mitä tarkoittaa "etsivä kulttuurinen vanhustyö"? Lähitorien toiminta palvelukeskuksissa on ollut jo tällaista toimintaa, mutta tämän talousarviokohdan mukaan tässä käynnistetään jotakin uutta työmuotoa. Miksi ei hyödynnetä jo valmiiksi hyväksi koettuja työmuotoja?

8. Ikäihmisten virkistysrahasto

Ikäihmisten virkistysrahaston varat on saatu perintöinä ja lahjoittajat ovat kohdentaneet ne tamperelaisille ikäihmisille, Tampereen kaupunki on hallinnoinut tätä rahastoa.

Vuoden 2021 lopussa tämän rahaston pääoma oli 4 361 441,03 euroa. Rahastosta on vuosittain käytetty noin 300 000 - 400 000 euroa.

Sote-päätös tehtiin kesällä 2021. Tähän liittyen kaupunki muutti ikäihmisten virkistysrahaston nimen ja sääntöjä maaliskuussa 2022. Muutosta on perusteltu sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen siirtymisellä hyvinvointialueelle. Rahaston sääntöjä on muutettu vastaamaan vuoden 2023 rakenneuudistusta ja kaupungin järjestämisvastuun mukaista toimintaa. Rahaston nimeksi muutettiin Kulttuuri- ja liikuntarahasto.

Rahaston tarkoituksena on muutosperusteluiden mukaan edistää asukkaiden, erityisesti ikäihmisten, hyvinvointia ja yhdenvertaista osallistumista kulttuuri- ja liikuntatoimintaan sekä parantaa kulttuuri-, liikunta- ja muiden vapaa-ajanpalvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta. Varojen käytöstä tulee vähintään puolet kohdentaa ikäihmisille suunnattuihin palveluihin. Valtiokonttori on hyväksynyt esitetyt rahaston käyttötarkoituksen muutokset.

Johtopäätös: ikäihmisiltä hävisi noin 2 miljoonaa euroa tämän muutoksen myötä.

███ syksyllä 2024 saadun perinnön myötä rahaston varat kasvavat 4,4 miljoonalla eurolla. Näitäkin varoja tulisi käyttää myös ikäihmisten hyväksi.

Koska ikäihmisille osoitettuja lahjoitusvaroja on käytettävissä näinkin paljon, esitetään näiden varojen käyttämistä myös kädentaitopajojen toimintaan.